Ч. 269 (13.468). Львів, пятниця 13. жовтня 1933. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Специялісти від завороженого кола.

Львів, 11. жовтня 1933.

Самбірський процес заторкнув передусім дві головні проблеми: 1) польсько-українських відносин і 2) українського підпілля. Всі пресові відгуки того процесу крутяться теж довкола цих двох проблем. Українська преса, будучи висловом настроїв рідного громадянства, схвильованого страхітливими проявами деморалізації молоді, втягненої до роботи, до якої та молодь просто через свій вік не годиться, займається більше проблемою підпілля. Проблеми польсько-українських відносин наша преса майже не торкається тому, що її вирішення в нинішній політ. дійсності не залежить від української сторони, найрозумніші речі, на цю тему писані, являються горохом об стіну та по суті є переливанням з пустого в порожне, — та врешті тому, що й можливости свобідного вислову на ту тему завжди у нас дуже обмежені. Зате польська преса, якої не болить параліж цілого того громадського активу, яким у всіх націй буває молодь, цікавиться більше політичною сторінкою процесу. Однак, на превеликий жаль, робить це так примітивно і так поверховно, що ставить під знак запиту взагалі вартість політичної публіцистики.

Покищо тих польських голосів небагато. Але й ті, які є, надзвичайно облекшили собі дорогу: йдуть сліпо по лінії, яку на процесі визначив п. Шурлей. Іншими словами, всі ті польські публіцисти, так як пан Шурлей, використовують лише нагоду, щоби виллятися на всіх українців, на всіх них скинути відповідальність і за вбивство Голувка та всі інші саботажі, і за Барановських та Мотик. Один із чолових польських публіцистів, головний редактор варшавського „Курера Поранного“ п. Стпічинський, не вивіз із Самбора ніяких інших рефлексій, як лише здивування і претенсію до українців, чому вони у своому осуді трускавецького вбивства не клали натиску на те, що згинув там приятель українців... Аж ось у нинішній львівській „Газеті Поранній“ находимо вступну статтю п. н. „Чия вина“, сигновану ініціялами теж одного з чільних львівських польських публіцистів („а. н.“ — не плутати з Адольфом Новачинським!), який теж підходить до теми з якогось диковинного засумінкового становища, яке цілу проблему міжнаціональних відносин і національної політики примітивізує, банялізує і зводить на безвихідні манівці.

Образився ш. автор на закид одного українського часопису (ми його вчора цитували), що нинішнє українське підпілля є наслідком нездорових польсько-національних відносин, за які в першу чергу несуть відповідальність поляки, як та сторона, яка має можність розвязувати національну проблему, якої не розвязує, лише ще дужче її заплутує. Образився польський публіцист на неприємну історичну правду і замісць старатися сказати з приводу її пригадки на самбірському процесі кілька розумних думок — старається лише цю правду затемнити. На доказ, що польська сторона „все зробила“, щоби справедливо вирішити українську проблему в межах Польщі, автор покликується на акцію Сидора Твердохліба („Рідний Край“!), на пропозицію переговорів з през. Петрушевичем у 1921 р., на університетські розмови і на переговори Т. Голувка. Всі ці речі — мовляв — не вдалися виключно з української вини!

Невідомо, справді, чи п. А. Н. кепкує собі, чи прикидається наївним, бо чейже трудно повірити, щоби він теж належав до „політиків“ типу п. Шурлея, яких політичною мудрістю є „Ігноранція максіма ін ребус украініціс“. Повертаючи до наведених конкретних питань з історії польсько-українських взаємин, кожній дитині відомо, за які гроші був видаваний „Рідний Край“ і яка була правдива ціль його видавців (інша річ кривавий акт террору, якого українське громадянство ніколи не гльорифікувало). Також усім уже нині відомо, що передумовою переговорів з урядом Е. Петрушевича була повна українська капітуляція навіть без ніяких гарантій, що за ту капітуляцію будуть якнебудь рекомпенсовані; відомо, що справа університетської комісії розбилася після того, як ще перед 1-им її засіданням польські чинники використали справу політично, на закордонному терені, проти українців; відомо врешті, що „післяпацифікаційні“ умови, поставлені українським парляментарам у 1931 р. були того роду, щоби українці не могли їх приняти... Фактом є, що всі ці спроби були якраз клясичними зразками творення штучної „угодовщини“, з намаганням використати всю декоративну сторінку декляpацій, пертрактацій і пактів, — і що саме наведені п. А. Н. приклади були і на будуче повинні остатись для польських політиків доказами, як не треба вирішувати української проблеми в Польщі.

„Впродовж 15 літ вперто й терпеливо повторюємо спроби дійти до порозуміння. Ми йшли на уступки дрібніші і на уступки величезні, що врізуються в наш устрій і засадничу структуру держави, на те, щоби покласти край „ненормальним відносинам“. Ми не занедбали нічого...“

Здав! Автор тих слів здав на „відзначаюче“ на референта „русків“ справ в „Ілюстрованім Курєрі Цодзеннім“. Тою своєю „заявою“ він виявив чудове знання державного законодавства з ділянки польської нац. політики, зокрема знання історії галицького самоврядування зперед війни і після неї, українських давніх і теперішніх надбань у нижчому, середньому і вищому шкільництві, прав і перспектив української фахової інтелігенції, можливостей легальних організацій укр. молоді і т. д. і т. д. Усьому є винні українці, і лише українці вічно провокують польську сторону, яка „нічого не занедбала“, щоби у польсько-українських відносинах запанував рай...

Як можливою є поважна пресова дискусія, коли навіть факти з зовсім недавнього історичного минулого є фальшовані і накручувані лише на те, щоби себе вибілити а другому дошкулити, і коли якісь незрозумілі „престіжі амбіції“ польських редакторів а пріорі виключають у них устійнення історичної правди! Та якась гістерична засада „ноли ме тангере“, поруч із одночасним замилуванням до використовування всякої нагоди як відбивної для протиукраїнських зачіпок витворює заворожене коло, в якому вся дискусія обертається довкола дітвацького „не я — а ти“. В тому завороженому колі покутують помилкові погляди на суть взаємин двох народів, на обовязки держави національностей, на права сучасної нації, на шляхи національної політики держави з 40 відсотками „меншин“. І не зміняться польсько-українські відносини з того завороженого кола так довго, як довго в той примітивний спосіб, буде їх розуміти польська публіцистика і в тому дусі виховуватимуть своїх читачів специялісти від завороженого кола.

Лихоліття Великої України.

Ню Йорк, 20. IX 1933.

Волтер Дуранті, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс“ уже від кількох днів пересилає каблеграми з Харкова, як з Росії, а не України, і в них широко розписується про жнива на Україні. Каже, що він там перебув десять днів і мав більшу волю, ніж надіявся, в оглядання відносин. Це служить йому на доказ, що він міг добре приглянутися всьому. Отже на цій підставі він каже, що перед роком був справді великий голод на Україні і там вимерло більше людей, ніж він передше подавав. (Перед двома тижнями писав, що померло 4 міліони.) Але цього року, каже він, комісарі перемогли і змусили українських селян до послуху. В той спосіб жнива на Україні такі богаті, що селяни віддають державі більше збіжа, ніж були обовязані.

Одначе агенція „Юнайтед Пресс“ подає з Істамбулу вістку, що на Україні і Північному Кавказі такий недостаток збіжа, що совітський уряд мусить робити великі закупи збіжа в Туреччині. Це закупно доказує лише, що вісти про великий голод, як це розповідають утікачі з України, зовсім правдиві.

Недавно прибула до Ню Йорку дівчина, Валентина Краєвська, з Одеси. Вона виїхала відти перед місяцем та оповідає ґазетярським репортерам, що була шпитальною доглядачкою і мала нагоду придивитись нещастю людей. Вона виїхала правильно за пашпортом, а гроші прислала їй її сестра в Ню Йорку. Їхала через Ригу. Коли опинилася поза границями Совітів, плакала з радости. Вона мала на шиї золотий хрестик на золотому ланцюшку. І вона тішиться, що могла його вивезти. Коли її спиталися про голод на Україні, вона відповіла:

— Так, то правда! На Україні страшний голод. Про убивання дітей, щоби їх їсти, я не знаю, бо все жила самітно. Але знаю, що інші таке розповідали. Зате я бачила, як стережуть свіжі гроби померших перед голодними живими людьми, котрі чекають на відповідне хвилину, щоби викопати трупа і їсти.

Зпоза куліс розвідки у світовій війні.

(УП) У війні грає першорядну ролю розвідка, контррозвідка, саботаж і пропаганда. Так у світовій війні вели дуже зручну пропаганду всі воюючі держави. Переворот у московській імперії в 1917 році був ділом дуже зручної німецької пропаганди. В деяких повбєних книжках висувають навіть твердження, що й повалення режіму Керенського і закінчення війни на східному фронті було ділом німецької пропаганди. Також бунт у французькій чорноморській фльоті був ділом дуже зручної більшовицької пропаганди.

По відвороті німецьких військ з України постановила була Антанта встрянути активно і події на Сході і повалити більшовизм при помочі білих московських армій. Англійці почали наступ з півночі від Архангельська, а французи дістали були доручення обсадити всі чорноморські пристані і допомогати маршові білих московських армій на Москву. Французи, які прийшли на Чорне Море з теплих країв, не могли видрежати холоду і зробились були дуже податні на більшовицьку пропаганду. Агенти більшовиків працювали ночами. Вони розліплювали заклики до вбивання офіцирів і завзивали до покінчення війни. Наслідки були добрі, бо коли французький адмірал дав був наказ острілювати Севастополь, його матрози збунтувались і вивісили були на кораблях більшовицькі прапори. Почалося братання з москалями і ситуацію врятувала лише англійська фльота, яка загрозила обстрілом, якщо французи не піддадуться. Під англійською ескортою поїхали кораблі до Франції.

До-нині ще не розвязане питання, як загинув англійський адмірал льорд Кіченер. У війні першу ролю відіграє провід. Щоби рятувати Москву перед розвалом, постановлено було в Льондоні вислати до Петограду льорда Кіченера. Переговори велися вже довший час і хоч були таємні, то всежтаки не могло обійтись без того, щоб вістка про них не дісталась до відповідних громадянських кругів. Про виїзд Кіченера говорилось уже надовго перед тим, заки він виїхав. Про це довідався був один московський революціонер, що жив в Англії. Цю вістку передав він своїм товаришам дальше. Літом 1916 року виїхав льорд Кіченер кораблем і зараз після того пропав раз на все. До-сьогодні не найдено ані сліду з корабля. Показується, що згадані московські революціонери були добрим матеріялом для німецької розвідки і вона їх використовувала, як лише могла. Не інакше робила й Антанта, щоб довести в 1918 році до розриву звязків між Німеччиною та більшовиками. Показується також, що в 1918 році революційна організація Савінкова дістала була великі гроші за те, що вбила в Москві німецького посла графа Мірбаха, а на Україні генерала Айхгорна.

Завдяки німецькій пропаґанді прийшло було у французькій армії до бунту. Полки відмовлялися робити фронтову службу. Французи мали щастя, що німці про це скоро не довідались. А то булиб усіми силами вскочили в ту прогалину, де полки збунтувались і булиб скоро здобули й Париж. Німецька розвідка працювала добре, але час був за короткий, щоб могти передати вістку до штабу. Вістки такі йшли в якесь збірне місце в запіллі, там їх обробляли відповідно і дальше передавали через Швайцарію до німецького штабу. Тимчасом французький штаб зорієнтувався, яка небезпека загрожує цілому фронтові і вислав на загрожене місце вірні полки. Збунтованих вояків розброїли і здесяткували, чим і врятували ситуацію.

А. А.

За напад на почту у Трускавці.

Другий день розправи.

Самбір, 10. X. 1933.

Один день розправи вже поза нами. Вчора переслухали обвинуваченого Лоцуняка і Лабівку, засудженого вже за напад на народній жидівський банк у Тустановичах на 3 роки вязниці. Переслухують третього обв. Миколу **Ількова**, якого арештували 8. квітня 1933 р. у Ряшеві на приказ військового прокуратора.

ЗІЗНАННЯ ОБВ. МИКОЛИ ІЛЬКОВА.

Обв. Микола Ільків заявляє: До школи ходив у Тустановичах: скінчив народню школу і 2 гімназійні кляси. До Пласту вступив пізніше і пізнав там Гнатова, який був курінним. Тому, що Гнатів застрілив брата його товариша, це обвинуваченого від нього відтрутило. По виході Гнатова з вязниці навязав обв. з ним знову контакт і втягнувся за його посередництвом до ОУН. Гнатів познайомив його з цілями організації. Присяги не складав, тільки приречення. Гнатів давав обв. літературу. Дальше оповідає докладно про свою участь у першім (неуспішнім) нападі, що мало місце на тиждень перед успішним нападом на почту. Перед самим нападом зійшлися в означенім місці. Був там він, Гнатів і третій, низький брунет з каблукуватими ногами. Потім прийшло ще чотирьох, а саме Данилишин, Білас, Ільків і ще хтось четвертий, якого обв. не знав. Обв. мав револьвер, а від Гнатова дістав приказ стояти біля кіоску зліворуч. Коли Гнатів крикне „руки в гору!“, обв. мав витягнути револьвер і повторити оклик. У кіоску сиділа пані-бльондинка. Що дальше робилося, не знає. Довідався тільки опісля, що Білас забрав гроші, а Данилишин стріляв. У лісі бачив, що течку з грішми мав Гнатів. Обв. до нікого не стріляв. По доконанім нападі зійшлося їх чотирьох у лісі, звідки вийшли. Обв. з Гнатовом пішов лісом через село Урів, де пили квасне молоко, до Тустанович. Домів обв. прийшов опівночі. Гнатів говорив, що газети писали неправду про висоту забраних грошей, бо було їх менше. Обв. є свято переконаний, що гроші пішли на організаційні ціли, бо Гнатів був дуже ідейною людиною.

Опісля ставив запити суддя Хшонщевський. З відповідей обв-ого виходить, що Гнатів убив його товариша у власній обороні.

Присяж. судди: Яку освіту мав Гнатів, який мав такий вплив на молодь?

Обв.: Він був звичайний робітник, але дуже щирий та ідейний, тому всі його цінили.

Обор. Білинський Петро: Чим є ваші батьки?

Обв.: Були рільниками, а тепер займаються купецтвом і рільництвом разом. Опікувалися мною дуже дбайливо.

Обор. Білинський Іван: Чи ви діяли під примусом?

Предс.: Ухилюю це питання.

Обор. Білинський Іван: Чи ви успокоювали кого?

Обв.: Так, я сказав до одної пані: „Нех сєн пані не боі, пані сєн ніц не стане“.

Обор. Петро Білинський: Чи всі 7 були на почті?

Обв.: Гнатів жалувався опісля, що один не виконав приказу, бо спізнився. Був це, здається, Петрів.

Прокуратор просить ствердити, що у слідстві проти Сенишина, Кобільника і Криська в тій самій справі ніодин з них не признався до нападу на почту. Предсідник підтверджує, що дійсно так було.

Обор. Волошин: Які ви мали інструкції щодо вжиття зброї?

Обв.: Ми мали тільки обезвладнювати тих, які ставили би нам опір?

Прок.: А чи вам не видається дивним, що, не зважаючи на такий приказ, на почті таки були бійка, стріли і т. д.?

Обв.: Видно, що вимагали того обставини.

На цім скінчилося переслухання Ількова і на свідків завели четвертого з черги обвинуваченого **Евгена Мирослава Петрова.**

ЗІЗНАННЯ ОБВ. ЕВГЕНА МИРОСЛАВА ПЕТРОВА.

Обв. Е. М. Петрів зізнає:

Родився в Бориславі. Батьки звичайні робітники, він має укінчених тільки 3 гімназійні кляси. Працював при помірах дерева в Долинщині. Звідти вернувся, ходив дальше до 4-ої гімн. кляси, якої не скінчив. Належав до Пласту в Бориславі. З Гнатовим пізнався при нагоді прогульок. По розвязанні Пласту Гнатів завербував його до УВО, і перед ним зложив обв. присягу на револьвер. Було це в осени, десь у листопаді 1930 р. Здавав собі справу з того, до якої організації належить. Читав „Сурму“, „Бюлетин“ „Юнака“, які діставав від Гнатова.

Щодо самого нападу, то свого часу приказав йому Гнатів прийти в неділю до Тустанович; там дав йому пакунок і казав прийти за два дні на поле коло означеного дуба. Так дійсно сталося. Пакунок Гнатів від нього забрав і сховав між корінням. Це було 6-го серпня. На другий день знову зійшлися в означенім місці і пішли до ліса. Тоді обв. дістав револьвер і набої. Був там тоді також В. Білас. Дня 8-го серпня прийшов обв. знову на те саме місце. Гнатів витягнув зпід коріння пакунок і добув з нього одно чорне убрання, яке убрав обв. Друге, ясне убрання убрав сам Гнатів. Опісля пішли на т. зв. „Помірки“ і там застали вже чотирьох товаришів. Дістали прикази, що мають робити. Обв. ішов з Гнато-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 13. ЖОВТНЯ 1933.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА

ЛИСТ З КИТАЮ.

По дорозі до Юнанфу.

З Амі-Чаў виїхала я досвіта. В вагоні були вже інші пасажири, тим разом звичайні смертні — европейці. Знайомство й розмова з ними були для мене такі нецікаві, що я вперто встромила очі у вікно, мов би там когось пильно шукала, хоч бачила тільки якісь невиразні, лисі горбки у імлі.

Згадуючи приповідку „шукай і найдеш“ я сама до себе всміхнулася, бо вкедовзі у пейзажі я справді віднайшла те, за чим шукали мої очі: чар і красу юнанських гір.

Крізь скелисті то зеленолісі гори поїзд пнявся серпентиною то майже до самих вершків до їзди у долину, без найменшої турботи ні про швидкість ні про ціль свого труду, наче химерний турист зацікавлений тільки красою пейзажів та змінливістю вражінь. Краєвид справді уявляв собою цілу низку варіянтів, яких тільки можна сподіватися від „сто тисяч вершкових“ гір.

У захопленні я вже навіть не зважала на безліч тунелів, що наповняли очі й уста сажею, а вуха тяжким шумом, ні на балачку моїх сусідів, яка ставала щораз горячішою. Аж один з них підніс голос так високо, що я не могла не почути. Він так кричав, що я аж побоювалася за нетрівкий тунель...

— Цього ніколи не можна пробачити! Хоча історія будови лінії вже перестаріла, хоча тема вичерпана, а похибки непоправні, за кожним разом, як переїзджаю сюди, мене охоплює невимовна лють. Подумати тільки — будувати дванадцять кільометрів залізничого шляху, масу тунелів, мостів, трудних закрутів тільки на те, щоби вернутися до пункту виїзду на другий бік долини — широкої всього на кількасот метрів! А ті вічні перерви руху через обвалини крихких гір або через прірви води, нетривкість пісково-глинястого терену! Якби я міг, я післав би ту цілу дирекцію будови просто на шибеницю!

Хоч поїзд уже давно виїхав з тунелю він усе ще кричав:

— Будувати цю лінію, тоді, коли вони мали до вибору досконалий, далеко коротший та менше коштовний проект компетентних інжинірів, який вони відкинули для особистих амбіцій та особистих зисків, це злочин. Явний злочин, а тимчасом вони ще досі сидять на своїх трівких престолах у дирекції й з усмішкою щедрости роздають нову роботу направи французько-юнанської лінії всякій голоті. „Ех!“ — вигукнув він з огірченням на закінчення та напевно зрезигновано махнув при тім рукою. — Я не сміла обернутися лякаючися, щоби його не взяла охота, бачучи моє зацікавлення, виясняти мені цілу справу з самого початку. Не на те я втікла з Европи, щоби знову віднайти такі „справи“ аж у Китаю. Китайські „облуди“, „дикунські звичаї“, „некультурність“, прийму з вибачливою усмішкою, щоби тільки відпочити від ваших европейських справ“.

Мої думки перервав тим разом спокійний голос старця:

— Ви — ідеаліст. Ви видно забуваєте, що лінію будували крізь дику, недоступну країну, де контроля була можлива щойно після будови. Дивуєтеся, що кохінхинський уряд після будови лінії, коли вже нічого не можна було направити, не вислав спеціяльної розглядної експедиції? Навіщо? Щоби стягнути на себе з Парижа закид, що вони несовісно поставилися до справи? Перевірити, мій друже, не так було легко як тепер здається, — треба було рискувати своїм здоровлям і життям. Далеко лекше підписати згоду на вже досліджений проєкт. Тепер рука миє руку — і це мене не дивує.

— А чому Париж про це не дізнався безпосередньо? — спитав молодший недосвідчений голос.

— Певно, що були доноси, навіть писали про те книжки, які Париж приймав за звичайні наклепи суперників. Ні, мій молодий друже, краще при самім вїзді на Далекий Схід приняти відразу фаталізм та резигнацію самих тубульців, ніж шукати тут чеснот або справедливости. Европа задалеко, щоби нам служила прикладом або нас карала своїми правами. Кожна кольонія, а навіть кожний її резидент це своє окреме право. Мовляв „льокальне застосування прав“, ех, ех!...

А поїзд без огляду на небезпеки нетривкого шляху, навислі над ним гори і провалля під ним, їхав собі назустріч хмар за течією воркітливої ріки.

Під вечір, з одною пересідкою на другий поїзд, що їхав з Ці-Линг, через камінне по за-

вим. При вході до Трускавця, коли Гнатів з якоїсь причини подався вááд, обв. завернув, блудив по місті і шукав почти. Коли вже доходив до почтового будинку, пібачив, як його товариші втікали. Обв. був від почти не яких 100 кроків. Чув стріли, але хто стріляв, не завважив. Вернувся додому, а кілька днів потім оправдався перед Гнатовим, який думав, що обв. забитий, бо в пресі була звістка, що один учасник нападу забитий. Докорів за спізнення Гнатів йому не робив.

Суддя Пайпер: Ваші товариші говорили, що за невиконання приказу грозила смерть, а вам нічого не сталося.

Обв.: Я не виконав приказу, але не було в цьому моя вина, а радше Гнатова, який зробив незрозумілий мені рух.

Прок.: Пане Лабівка, ви сказали у слідстві, що в часі розмови з Петровом він сказав вам, що по виході з почт. уряду йшов спокійно дорогою, а тут Петрів говорить, що він не був на почті.

Обв. Лабівка: Я тоді так зізнав, бо був хорий і не знав, що говорю.

Обор. Рабій: Чи ви дістали що з грошей, забраних на почті?

Обв.: Ні, тільки заплатили мені за плюшовий капелюх тата, який я загубив у лісі.

Обор. Біликський Петро: Чи ви свідомо спізнилися, чи ні?

Обв.: Ні, я хотів виконати приказ і не думав про дезерцію.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

По 5-мінутовій перерві почали переслухувати свідків.

Іда Людмарівна, літ 30, почтова урядничка, зізнає без присяги: Критичного дня біля год. 5.30 попол. прийшов до касового відділу начальник і мав зі свідком робити денний рахунок. Нараз вбіг якийсь низький молодий хлопець, який візвав свідка до спокою. Рівночасно дався чути крик у почекальні. В тім моменті станув біля бюрка начальника другий чоловік з револьвером. Той був високий у капелюсі. Всі урядовці стояли з руками вгору. Гроші були в шуфляді, було їх около 28.000 зол. Свідок станув в дверях і не знав, хто брав гроші.

Марія Матольська, л. 44, почтова урядничка у Львові, зізнає без присяги: Була критичного часу ліквідаторкою, коли попередній свідок був головною касієркою. Працювали в одній кімнаті. Хтось крикнув: „Прошен єстаць!", свідок застрашилася і щойно по 3-ому візванні вийшла до слідуючої кімнати. Там застала, здається, двох людей також з витягненими револьверами. В почекальні впав, здається один стріл. Грошей взяли 27 тисяч. На почті був один револьвер в експедиції.

Ядвіга Мончарська, л. 43, з Перемишля, зізнає без присяги: Урядувала в телеграфі, одначе в критичному часі сиділа у відділі касовім біля вікна до фронту. З кімнати начальника почула голос „Що за жарти", а коли відвернулася, то запримітила високого мущину в чорних окулярах, який візвав свідка вийти з касового відділу. Завважила трьох мущин: один тероризував начальника, другий касієрку, а третій пішов до столика брати гроші.

Андрій Длугош, начальник почти, л. 46, зізнає без присяги: Коли вертався з телеграфічного відділу до свого бюра, на дверях між бюрами жінки свідка і Ракочого стероризував його револьвером високий мущина. В касовім відділі бачив тільки двох мущин. Не пізнає нікого з обвинувачених. Скільки забрано грошей, устійнили того самого дня.

Марія Длугош, літ 45, жінка начальника почти. Хотіла в критичному часі йти до відділу касового, коли вбіг якийсь мущина в чорних окулярах і стероризував свідка, урядовця Ракочого і Софію Чайковську. Не бачила, чи стояв хто в почекальні. З обвинувачених нікого не пізнає.

Софія Чайковська, л. 24, почтова урядничка у Львові. Працювала в надавчім відділі, біля бюрка Ракочого. Завважила великий рух і спитала, чи це жарт. Мущина з чорних окулярах казав їй піднести руки вгору і загрозив револьвером. Завважила ще другого мущину, третього не бачила. Нікого з обвинувачених не пізнає.

Салямон Шепс, почтовий урядовець, л. 54, був в експедиції. Св. вийшов до почекальні, там візвав його високий мущина в чорних окулярах г знести руки вгору, а коли свідок не зробив, той самий мущина стріляв двічі до стелі. Бачив, як виходило 3-ох мущин з почекальні й один з них ніс течку. Має враження, що з уряду виходило 7 учасників нападу. Чув, як один напасник крикнув до пані з кіоску: „Нех сен пані не бої, пані сен ніц не стане". Предсідник виясняє свідкові, що це крикнув Ільків. Цілий напад — на думку свідка — тривав півтора мінути.

Антін Ліпка, 44 р., почтовий підурядовець, зізнає заприсяжений: У критичному моменті до експедиту, де працював свідок, прийшов урядовець Ракочі помагати в сортуванні листів. У почекальні запримітив підозрілий рух. Влетів там, а коли побачив спрямований до себе револьвер, думав спершу, що це місцевий фотограф з апаратом. Таких апаратів запримітив свідок ще два і тоді щойно зрозумів, що це напад. Коли не послухав приказу „Руки в гору", дістав удар у груди і почув два стріли. Стріляв один мущина. Свідок показує на Лабівку і каже, що він стояв при дверях між почекальнею і коридором та був у пумпах. Тут Лабівка встає і виясняє, що він не був у пумпках, тільки в довгих споднях. Інших обвинувачених св. не пізнає.

Обор. Рабій: В слідстві проти Сенишина ви при конфронтації з ним заявили, що ви рішуче пізнаєте в нім того, що стояв на дверях, а тимчасом він там зовсім не був.

Обор. Волошин: Чому вас тільки вдарили?

Св.: Бо я не хотів спершу послухати приказу.

Ян Мидель, старший пшодовнік, зізнає без присяги: Повідомлений про напад 8. вересня 1930 р. в год. 5.48, зробив алярм. Факром з другим поліціянтом дістався до почти, де повідомлено їх, що справники втікали в напрямі вул. Стебницької. Опісля бігли полями і довідались від людей на полях, що учасники нападу втікли в ліс. Дальше слідство спочивало в руках команданта поліції, аспіранта Бубеня. Щодо самих обвинувачених, то св. знає, що Лабівка приходив часто до Трускавця і контактувався з В. Біласом і Данилишином. Він також уложив текст націоналістичної пісні, яку опісля дістав свідок від свого інформатора. Тут Лабівка виясняє, що в Трускавці мав наречену і тому так часто туди приходив. У товаристві Лабівки бачив свідок дуже часто Лоцуняка.

Обор. Волошин: Чи Лабівка брав участь у суспільній праці?

Св.: Так, був членом „Сокола" і кооперативи.

На цьому скінчилася нинішня розправа. Продовження в середу, год. 9. рано.

Обор. Рабій: В такому випадку це не є „рішуче". А знову при конфронтації з Кобільником ви сказали, що він вас ударив, а він також там не був.

Св.: Він був також дуже подібний.

Св.: Він був дуже подібний до Лабівки.

Заснування Повітового Громадського Комітету Рятунку України в Перемишлі.

НЕПРАВДОПОДІБНЕ СТАНОВИЩЕ СТУДЕНСТВА В СПРАВІ ГОЛОДУ.

Дня 29. вересня ц. р. засновано в Перемишлі за почином посла д-ра В. Загайкевича Повітовий Громадський Комітет Ратунку України, зложений з представників усіх сфер українського громадянства, духовного світського, жіноцтва і т. д. Головою Комітету вибрано посла д-ра В. Загайкевича. У часі наради підчеркнено зокрема конечність занятись дітьми еміґрантів з Великої України, та піддержання перемиського кружка, який опікується понад тисячкою дітей еміґрантів з Великої України. Та на жаль не обійшлось без інциденту, який відкрив бездонну жахливість, у яку скотилось перемиське студентство. Кажемо виразно перемиське студентство, бо це не до подумання, аби становище перемиських гурапатріотів було висловом погляду цілого студентства. У часі дискусії забрав слово один гурапатріот, а саме п. Стахів, студент берлінської техніки. Наперед він висловився, що боротьба проти більшовизму на Україні мусить бути боротьбою політичною в найширшім того слова значінні. А коли предсідник зборів ствердив, що це не є тільки думка п. Стахова, але цілого українського громадянства, а зокрема також Комітету Ратунку України, добродій Стахів заявив, що мимо цього перемиське студентство участи в Комітеті взяти не може, бо акція Комітету має також харитативну ціль, ратунку населення України від голоду, а студентство є за акцією виключно політичною, з поминенням всілякої харитативної, реальної допомоги для голодуючих на Україні. По цій „високопатріотичній" заяві добродій Стахів разом зі своїми товаришами опустив салю нарад, супроводжений окликами обурення зі сторони всіх учасників. Отже перемиське студентство вважає недопустимим ратувати наших голодуючих на Україні братів. Перемиське гурапатріотичне студентство стануло на тому самому становищі, на якому стоять московські червоні диктатори: нехай українське населення України загибає з голоду. Ратувати його не треба. В акції, якої завданням був би ратунок і поміч голодуючим братам на Україні студентство участи брати не може. П. Стахові легко казати, що нам не треба дбати про голодуючих — бож він сам вихованок стипендіят Наукового Інституту в Берліні. Сам п. Стахів міг приняти харитативну допомогу Українського Інституту в Берліні, але ратувати вимираюче українське населення під червоним режімом п. Стахів уважає недозволеним. Муринська етика та й годі! Перемиське громадянство мусить собі запамятати це становище гурапатріотичного перемиського студентства раз назавжди, а передовсім мусить памятати про це тоді, коли ті панове прийдуть збірати буцімто на бідних студентів, а в дійсности на свою домівку. Таких студентів і домівки, деб виховувались такі одиниці українському народові не треба.

Учасник.

Пацифістична акція.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 10. Х. ПАТ. Вчора підписали представники Арґентини, Бразилії, Чілі, Мексику, Уруґваю і Параґваю умову, що осуджує війну і ставить поза правом держави, які нападають на другі або хотять силою відорвати чужу територію. Умова передбачує мирне полагоднування всяких конфліктів.

За підпал Райхстаґу.

На розправі 10. ц. м., що відбувається у спаленому будинку райхстаґу в Берліні, переслухано деяких свідків. Студент теольоґії Флетер візнав, що коли переходив біля райхстаґу, бачив на висоті I. поверха людину, що зі смолоскипом у руці розбивала шиби в ресторані. Свідок повідомив про це найближчого поліціянта. Свідок Буверт був тим поліцистом, якого повідомив Флетер. Він ствердив, що вогонь вибухнув при тах. Друкарський складач Талер бачив на бальконі I. поверха двох людей, з яких один мав смолоскип. В часі конфронтації тих свідків з обвинуваченим Димітровом прийшло до гострих сцен, бо Димітров твердить, що Люббе мав спільників і був тільки сліпим знаряддям у їхніх руках.

Тверде становище Німеччини.

ЛЬОНДОН, 10. 10. ПАТ. Сьогодні в полудне прибув з Берліна німецький амбасадор Геш і відвідав міністра закорд. справ Саймона. Про цю візиту відомо тільки те, що амбасадор Геш потвердив у цілости дотеперішне становище Німеччини. Німецький амбасадор мав заявити від себе, що не бачить для Німеччини ніяких можливостей відступити від домагання рівноправности у збросннях. Геш мав теж заявити, що не дістав ніякого уповажнення змінити щось в німецькому становищі.

Мін. Саймон мав вказати на відємне враження, яке викликала відмовна відповідь Німеччини, та радити Гешові, щоби німецька делеґація виявила в Женеві більшу схильність достосуватися до кооперації держав.

ПАРИЖ, 11. 10. Пат. Німецький амбасадор Надольни відвідав учора вечором Поль Бонкура, який змалював йому погляди румунського уряду на теперішній стан розброєвої конференції й повторив йому слова Даладіє, сказані у Віші: „Торгами уступки неможливі". У відповідь Надольни запевнив, що Німеччина горячо бажає причинитися до успіхів конференції, одначе не виявив ніякого відхилу від становища, занятого німецьким урядом.

сипало дорогу нашій машині і присипало її до половини, — ми врешті виїхали понад чарівне озеро — зеркало всіх довкільних гір.

Хтось з пасажирів сказав: „За годину Юнанфу".

З приводу сірнички я врешті мусіла завести знайомість і скористала, щоби задовольнити свою цікавість.

— Скажіть будь ласка, скільки буде кільометрів з Ганой до Юнанфу? Трицятьшість годин їзди, отже щонайменше дві тисячі — спитала я зразу, піддаючи мій здогад. Вибух сміху всіх пасажирів — було їх пять осіб, усі з Юнанфу — відповів мені на мою наївну заввагу:

— Як? дві тисячі, — захлипувався старець, до якого я звернула мої здивовані очі. — Ах моя мила пані, у вас як бачу погляд на математику зовсім ще модерно-европейський. Звичайно по 50—60 км. на годину... а тут бачите з Ганой до Юнанфу хоча маємо 172 тунелів та три дні їзди всього маємо 700 км. дороги. А? ех, ех, ще багато побачите тут дивного...

„Сімсот кільометрів", подумала я, — а яка зміна клімату. Там горяч, що топить каміння, а тут приємний холод та соковита зелень. Я набирала хапчиво повні легені повітря гір, начеб мені його хтось тільки на хвилину позичив.

Здалека я вже доглянула на обрію староданне місто Юнанфу, що зарисувалося на екрані високих скелистих гір, де у заліскак поховалися від людських поглядів ріжні святині всемогутніх, добрих і мстивих богів.

З природи й техніки.

УКРАЇНЕЦЬ НА 9. ЗЇЗДІ НІМЕЦЬКИХ ФІЗИКІВ.

У Вірцбургу відбувся від 17. до 22. вересня н. р. девятий зїзд німецьких фізиків і математиків. З ділянки фізики виголосив м. ін. реферат про вслизування світла металями молодий український фізик, що постійно перебуває у Німеччині, п. Олександер Смакула. Його реферат припадав на вівторок, 19. вересня.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ".

На зміст 5. числа „Технічних Вістей", органу Українського Технічного Товариства у Львові, з датою 1. вересня 1933 р., складаються дві статті, реферати та науково-технічний огляд. У статті „Під конець земельної реформи на Закарпатті та Чехословаччині" подає професор подєбрадської академії *Л. Грабина* вислідн парцеляції ґрунтів у чехословацькій республиці. Самі землеміріні праці перевели швидко й точно так, що земельна реформа майже закінчена. Одначе голод на землю не втихомирився і вже чути в пресі голоси про дальшу парцеляцію лишкових маєтків. Про електрифікацію Закарпаття оповідає у другій статті інж. *Б. Пристай*. Довідуємося з неї, що відтепер електрифікації Закарпаття є вибудована в 1931 р. нова парова електрівня в Ужгороді, найновіша в цілій чехословацькій республиці, загальної потужности 5800 кільоватів. У сусідстві цієї електрівні будують в Ужгороді ще велику водну електрівню на ріці Ужі. Акційна спілка „Підкарпаторуські електрівні в Ужгороді", що вибудувала нову парову електрівню, обслуговувала в 1931. р. 45 громад, себто 142.600 прилучених мешканців та мала 838 кільометрів проводів високої напруги. Ця ж спілка має перевести програмову електрифікацію у 14 округах Закарпаття, а саме в берегівськім, великоберезнянськім, волівськім, іршавськім, мукачівськім, нижневерецькім, перечинськім, рахівськім, севлюшськім, свалявськім, тячівськім, терешванськім, ужгородськім і хустськім.

З рефератів цікавіші про технічно-господарські проблеми Підкарпатської Руси та про Українську Загальну Енциклопедію.

МІСТ-ВЕЛИТЕНЬ.

Пристань Сан Франціско в Каліфорнії лежить на північнім кінчику півострова і віддалена від суцільної суші більше ніж 7 кільометрів. Під цю пору планують получити Сан Франціско зі сушею на сході при помочі мосту, якого довжина враз з доїздовими рампами буде мати 13 кільометрів. Кошти будови цього мосту винесуть 70 міліонів долярів. З цієї суми дає на будову мосту (між Сан Франціско і Окленд) товариство, засноване для будови, 62 міліони, решту 8 міліонів стейт Каліфорнія. При будові буде занятих біля 12 тисяч робітників. Багато робітників знайде теж працю у фабриках сталі і цементу, що будуть доставчати матеріялів для будови.

КАНАДІЙСЬКІ ПОКЛАДИ РАДУ.

У 1930 р. відкрили в Канаді на східнім березі Великого Медвежого Озера великі поклади уранової смоли. Одначе експльоатація тих покладів незвичайно утруднена внаслідок положення недалеко північного бігунового кола, тому, що зима триває в цій области степів та тундр від кінця вересня до половини червня. Крім цього найближча залізнича станція, Ватерветз, віддалена на 1500 кільометрів. Отже одиноким комунікаційним засобом є літак, що летить з Едмонтону (на півдні) до Великого Медвежого Озера цілих 12 годин.

Якщо річ у кількості раду, то канадійські руди значно багатші в рад від бельгійських руд у Катанзі в Африці. Годі, коли з 40 тон бельгійської руди добувають 1 грам раду, то з 40 тон канадійської руди добувають аж 4 грами раду. Покищо можна буде добути з канадійських покладів біля 12 тисяч тон руди цілком легко. Одначе цю руду треба буде перевезти літаком до Едмонтону, а звідси залізницею до Порт Гопи біля Торонто (над озером Онтеріо). Розуміється, що кошти цього транспорту унеможливлять конкуренцію канадійського раду з бельгійським радом з Конга. Бо транспорт 1 тони бельгійської руди з Катанґи до фабрики лен біля Антверпії коштує тільки 1000 золотих тоді, коли транспорт 1 тони канадійської руди тільки літаком з Медвежого Озера до Едмонтону коштує біля 4.000 золотих. Тим самим нема надії, щоби рад подешевів.

НІЧНА САНАТОРІЯ.

Штутгартський лікар д-р Манфред Бронінґер уладив недавно санаторію для людей, що терплять на безсонність. До санаторії приймають пацієнтів тільки на ніч, в день пацієнти відходять до своїх щоденних занять.

Отже якщо хтось терпить на безсонність, іде вечером до „нічної клініки" і тут оповідає лікареві свої терпіння.

Лікування відбувається головно психотерапевтичними методами, однак не брак також фізикальних метод (хемічні методи, себто зажування хемічних насонних середників, виключені). Відтак лікар іде з пацієнтом до кімнати, призначеної для хорого на безсонність. Ця кімната прикрашена пестрими акварелями, які мають ділати успокоююче на хорого. Лікар лишає хорого у цій кімнаті. Хорий має тепер нагоду занятися тим, чим тільки забажає. Найбільше доцільною лектурою виявилась біблія. Також дуже корисними є відповідні масажі. Як тільки пацієнт положився до ліжка, лікар приходить до кімнати ще раз, гасить світло, остає ще через кілька хвилин в темній кімнаті аж до часу, коли пацієнт засне. В присутности лікаря ця хвиля приходить швидко.

У більшости випадків пацієнт вчучується спати в кількох днях. Його пускають тоді до дому на кілька „пробних ночей"; якщо дома не зможе заснути, вертає знов до „нічної санаторії" і піддається тут лікуванню так довго, аж зможе заснути також і дома.

НАЙНИЖЧА ТЕМПЕРАТУРА.

Минулого року повідомляли ми, що в славній „лябораторії зимна" в Лайден фізик Кесом одержав найнижчу досі знану температуру, а саме мінус 272,3 степенів Цельзія, себто 0,71 степеня абсолютної температури (вище абсолютного зера). Метода Кесома була дуже скомплікована. Треба було для цього спеціально збудованих дифузійних помп, які зменшили розпряжність пари над плинним гелем до трьох тисячних частей міліметра стовпа ртути. Така мала розпряжність відповідає саме температурі мінус 272,3 ступнів Цельзія.

Цього року в цій-же лябораторії три голяндські дослідники Гас, Вірсма і Крамерс одержали ще нижчу температуру, а саме тільки 0,27 ступеня абсолютної температури. При цім експерименті послугувалися згадані дослідники методою Дебая-Жіока. Річ у відмагнетуванню деяких сполук первня церу, які остуджуємо до 1,3 ступня абсолютної температури. Після остудження намагнетовуємо ці сполуки сильним електромагнетом, який упорядковує молекули сполуки. Якщо магнетування нечайно перервати, упорядкування молекулів сполуки церу зникає, а саме внаслідок слабого теплиного руху молекулів. Тим робом температура сполуки церу ще більше обнижується. Згадані дослідники обчислили, що температура такої відмагнетованої сполуки церу є тільки 0,27 степеня абсолютної температури.

Дещо пізніше, бо 14. липня 1933, ці самі дослідники повідомили науковий світ, що їм пощастило дійти цею самою дорогою до ще нижчої температури, а саме до 0,085 степеня повище абсолютного зера.

ЩО СТАЛОСЯ 150 ЛІТ ТОМУ?

В серпні 1783 р. наповнив французький фізик Шарль свій бальон воднем і піднявся в нім у гору. Після сорок двох хвилин лету осів Шарль недалеко Парижа. Селяни, що вперше побачили літаючий бальон, взяли його за потвору і рознесли на шматки вилами від гною.

СИРЕ МОЛОКО І ЗУБИ.

Д-р Сровзон, директор зубного відділу „Льондон Госпіталь", оповідає, що між 760 хлопцями його клініки не завважив після принаття до клініки ні одного захорінння зубів. Д-р Сровзон є переконаний, що це сталося тому, що дітям дають щоденно непарене молоко. Саме таке молоко впливає дуже корисно на розвиток зубів. Воно має усі потрібні вітаміни та ймовірно так дуже потрібне для творення костей і зубів вапно. Слід додати тут, що в клініці д-ра Сровзона непарене молоко досліджують перед питтям на присутність бацилів туберкульози. Виявляється дальше, що мешканці острова Барра, (на захід від Шкотії), мають дуже гарні зуби. Їхні діти пють тільки короваче молоко.

А. Л.

АНҐЛІЙСЬКІ ПРЕДЛОЖЕННЯ В СПРАВІ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ЛЬОНДОН, 11. 10. ПАТ. Вістки з Америки стверджують, що англійський повновласник на початку переговорів у справі воєнних довгів предложив англійський проект: 1) теперішні радикальних змін всесвітніх господарських умовин не передбачували при заключуванні умов в справі воєнних довгів, 2) воєнні довги, що їх затягнула В. Британія, не мали торговельного характеру, а були необхідністю та позволили В. Британії відіграти ролю, яка їй припала у світовій війні, 3) воєнні позички вжито на закупно воєнного матеріялу, отже не мали трівкої та безперервної вартости як капітал, 4) митні тарифи, введені Америкою, неможливили сплату в товарах, обмежуючи так технічне поле трансферу, 5) В. Британія сплатила 94 проц. своїх довгів у порівнанні із значно меншим процентом інших держав. Англійські часописи твердять, що Англія хоче предложити Америці скреслення довгів заплатою готівкової суми, яка рівнялася би частині капіталу, яка остає до сплачення. Винесло би це 200 міл. фунтів. Цю суму В. Британія готова заплатити. „Дейли Геролд" зазначує, що таке предложення вимагає передтим стабілізації доляра та фунта.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВІЙНИ.

ПАРИЖ, 11. 10. ПАТ. Підполк. Мань у „Пті Журналь" твердить, що Німеччина має тепер могутні засоби в ділянці хемічної війни, бо промислово та техн.-науково стоїть вище, ніж інші краї. Німеччина приготовляла віддавна трійливі гази, що доказує вибух фосгену в Гамбурзі тому кілька літ. Круп робить теж 15-центиметрові стрільна та панцирні бляхи. Є чимало фабрик, яким не вільно робити зброї, а всеж зброю в Німеччині продукують. Німецький уряд приступив крім того до відповідної перебудови комунікаційної мережі, беручи під увагу майже виключно стратегічні огляди. Підполк. Мань звертає увагу, що ніодин із дотеперішніх німецьких урядів не сповнив льояльно приписів мілітарних клявзуль версайського трактату.

Тітулеску в дорозі.

ПАРИЖ, 11. X. ПАТ. Після виїзду із Варшави румунський міністр Тітулеску розмовляв з представником аґенції Аваса, якому заявив: Їду просто до Софії на день 12. ц. м. Опісля поїду до Анкари, щоби підписати трактат приязни з турецьким урядом, після чого відвідаю Атени, Білгород, а врешті через Букарешт поверну до Женеви. Тітулеску висловив велике вдоволення з вислідів своєї варшавської візити і заявив, що марш. Пілсудський зробив на ньому велике враження. Говорячи про радянсько-румунські взаємини, Тітулеску зазначив, що тепер вони дуже добрі. В справі румунсько-французького союзу сказав, що Франція стоїть все по стороні Польщі та Румунії. У звязку з тим румунський часопис „Універсул" висловлює думку, що варшавська візита Тітулеску причиниться значно до устійнення миру на сході Европи і Балкані.

Меншинна справа в Союзі Народів.

ЖЕНЕВА, 10. 10. ПАТ. Шеста Комісія збору Союзу Народів закінчила свої праці, приймаючи рапорти й резолюції в справі охорони національних меншин. Перша резолюція висловлює надію, що держави, не звязані супроти Союзу Народів ніяким трактатом у справі меншин, будуть стосувати у відношенні до тих меншин бодай таку саму міру справедливости і толеранції, як того вимагає той трактат. Друга резолюція звучить: Збір Союзу Народів думає, що згадані постанови мають застосування до всіх категорій горожан, які ріжняться расою, релігією або мовою. Німецька делеґація заявила, що не може голосувати за цею резолюцією, бо вона може торкатися також жидів у Німеччині, що є суперечне зі становищем німецької делеґації. Третю резолюцію, якою звелено ґенеральному секретареві закомунікувати раді дискусію в шестій комісії в справі національних меншин, принято одноголосно. Щодо ґенералізації охорони меншин рапорт стверджує, що деякі делеґації висловили жаль, що не було можливим уже тепер почати студії над ґенералізацією охорони меншин бодай на европейському континенті, бо відложення тої ґенералізації мусіло би підважити поважно вартість обовязуючих тепер меншинних трактатів.

ЖИВЦЕМ ПОГРЕБАНІ.

ТЕГУСІҐАЛЬПА (ГОНДУРАС), ПАТ. У селі Апольопо після буревію та зливи обсунулося узбіччя та присипало 19 людей. Бурі, що лютували останніми часами в Гондурасі, спричинили багато повеней, в яких згинуло багато людей.

З орґанізаційного руху.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Посол Яворський Олекса мав відбути районове посольське віче в Струсові дня 8-го жовтня н. р., однак староство в Теребовлі віче заборонило. Тоді посол Яворський відбув довірочну нараду в тому містечку. Присутніх було около 100 осіб зі Струсова, Нарвариниець, Вербівки, Різдвян і Задрости. В півторагодинному рефераті обговорив посол Яворський політичне положення українського народу в Польщі. Перестерігав українське громадянство перед необдуманими та нерозважними виступами молодих людей, які більше шкодять народній справі, ніж їй помагають. Велику частину свого реферату присвятив посол Яворський розпучливому положенню українського народу на Великій Україні. Нараду закінчено в год. 7-ій вечором.

НІМЕЧЧИНА ТА ФРАНЦУСЬКІ ТВЕРДИНІ.

ПАРИЖ, 11. 10. ПАТ. Французька преса затривожена скріпленою шпіонською акцією в хосен Німеччини, якої метою пізнати докладно новозбудовані фортифікаційні лінії на східному кордоні Франції. Останніми часами зловили в Льотарингії багато шпіонів.

Ще підчас будови французьких фортифікацій французька преса звернула увагу, що серед робітників є німецькі шпіони. Недавно у-

ставили, що у Франції є німецька шпіонка Софія Дроздт. Вона вивідувалася в вояків військові тайни. Кавалерист Реєр Плестон викрав для неї найновіший модель скорострілу. Шпіонку арештували, як передавала документи курієрові німецької шпіонської ватаги Веберові.

АТЕНТАТ НА РУМ. КОРОЛЯ.

З Букарешту повідомляють, що на поїзд, яким їхав король Карло, хотіли виконати атентат. На вечірній поспішний поїзд, що їхав перед королівським поїздом, стріляли біля Тарговіште. Арештували кільканадцять людей. Перегляд війська, який мав король відбути після подорожі, відкликано.

ВИБУХ У КОНСТРУКТОРА РАКЕТ.

БЕРЛІН, 11. 10. ПАТ. В Аренсгорсті в Надренії приключився вчора вибух у лябораторії відомого німецького конструктора ракет Цілінга. Цілінг, його секретарка та монтер ранені смертельно.

АВАНТЮРА НА ПРОЦЕСІ ЗА ПІДПАЛ РАЙХСТАҐУ.

БЕРЛІН, 11. 10. ПАТ. На нинішній розправі після заяви предсідника, що льокальна візія відбудеться в четвер перед рампою райхстаґу, обв. Димітров хотів зложити заяву. Предсідник сказав, що процедура не передбачує, щоби обвинувачений міг складати заяву. Димітров не може користуватися тим привілеєм, бо надуживав кілька разів права голосу. Коли Димітров хотів таки говорити, предсідник крикнув: Мовчати! Димітров зірвався та віповів, що він не лише обвинувачений, а теж власний оборонець. На це предсідник і сенат вийшли. За той час Димітров сидить і похитує головою. Після повороту предсідник повідомив, що Димітрова виключено на необмежений час. Тоді Димітров скрикнув: Ви загарбали мені право оборони! Потім подав адв. Тайхерові записку та сказав: Це питання, яке я хотів задати. Прошу подати це. Тайхер ображений сказав: Чому ви передше того не зробили? та відкинув картку на стіл.

—o—

ЗГОРІЛИ ПОДОРОЖНІ Й ПІЛЬОТ.

НЮ ЙОРК, 11. 10. ПАТ. Літак летунського т-ва, яке вдержує летунську комунікацію між Ню Йорком і Шикаґо, з невиясненних досі причин упав і згорів біля Честертону. Згинуло 4 подорожніх і пільот.

—o—

НОВИНКИ

— **З Українського Лікарського Товариства.** В суботу, 14. ц. м. в год. 19. відбудуться в домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26/I. сходини членів, що на них відчитають статтю д-ра І. Ортинського: „50-ліття проф. д-ра Б. Матющенка". 498

— **З Богословської Академії у Львові.** Новий академічний рік 1933-34 у Богословській Академії у Львові розпочався в неділю 1. ц. м. святочним богослуженням у семинарській церкві св. Духа, яке відправив ректор Академії о. проф. д-р Сліпий в окруженні оо. професорів. Виклади на обох факультетах розпочалися ще в суботу 30. IX. ц. р. Скількість слухачів на всіх пятьох роках осягнула небувале досі число, бо понад 300; на самий I. рік подалося цього року около 350 кандидатів, з чого, розуміється, могло бути приняте дуже мале число (ок. 60), бо брак приміщення. Цього року добудовано до головного будинку семинарії від подвіря (біля церкви) невелике крило у два поверхи, де будуть поміщені дві викладові салі, менші салі для наукових семинарів і семинарська бібліотека, але це справи належного приміщення Академії не розвяже. Дві партерові салі (від вул. Коперника), в яких досі містилася семинарська бібліотека, будуть призначені на музей Академії, який незвичайно розрісся, так, що вже нині займає чотири салі чи кімнати, до того його експонати розвішені по стінах сходової клітки та коридорах партеру і I. поверха (від церкви). Деканом богословського виділу вибрано знову професора біблійних наук Ст. Зав., о. крил. Тита Мишковського, а продеканом професора пастирської богословії, о. д-ра Ярослава Левицького. Катедру гомілетики по бл. п. о. д-рі Фіголеві обняв надзв. професор, о. д-р Андрій Іщак. Агенди фільософічного виділу веде покищо ректор Академії, доки не будуть переведені відповідні габілітації, бо тільки габілітований професор може бути деканом виділу.

— **За естетичний вигляд вулиць.** Львівський магістрат видав новий розпорядок, що має на меті піднести естетичний вигляд домів і вулиць. Перед завішенням вивіски і виконанням написів та реклям на фасадах домів, а також перед виконанням усяких робіт, що змінюють

зверхній вигляд будинків, потрібний дозвіл магістрату. Задля цього треба внести окреме подання і предложити шкіци у двох примірниках, а за подання заплатити окрему оплату. Одночасно заборонена перерібка і консервування істнуючих уже склепових порталів, що виставють поза лінію будинків і займають публичний ґрунт. Не вільно теж малювати яскраво фасади домів і держати склепові вивіски і вистави в запорошенім і занедбанім стані.

— **Відмолоджений.** Директор дансінгу Франц Мошкович, якого відмолодив лікар д-р Зоорський, відїхав на відпочинок до дочки в Кракові. Журналістам сказав Мошкович, що вже почувається зовсім добре. Ця операція для нього не новина, бо тому 10 літ відмолоджував уже його Штайнах. Тодішня операція була багато тяжча. Мошковича оперували без хльороформування і він впевняє, що не був зденервований переводженням операції, хоч приготування тривали півтора години, а сама операція 11 хвилин. Зате дуже зденервований був шимпанс, який наче прочував, що його жде. Кажуть, що Мошкович заплатив за операцію 3.000 зол.

— **Новий нотаріяльний закон.** Ухвалений проєкт закону про нотаріят передбачує, що нотарем може бути лише правник, після складення відповідного іспиту. Та проєкт допускає вимково до нотаріяльних становищ також людей, які щоправда не мають правничих студій, одначе з огляду на свою діяльність дають запоруку, що виконуватимуть точно свої обовязки й зложать відповідні іспити.

— **Засуд дефравданта.** Львівського судового службовця Северина Куркевича засудив львівський суд за дефравдацію 28.582 зол. і 56 сот. та 1091 зол. на 3 роки тюрми й утрату гор. прав на 10 літ. Його спільник Бачинський дістав півтора року тюрми, а Біх 6 місяців.

— **Львівська хроніка.** Над Львовом перелетить у четвер, 12. жовтня ескадра 30 польських літаків по дорозі до Румунії. — Нічю на середу злодії закралися крізь льокаль каварні „Полонія" до крамниці обуви „Саляманадра" при вул. Леґіонів у Львові, розбили касу та забрали 850 зол.

— **Засуд немирівських комуністів.** У львівському процесі немирівських комуністів засуджено: Зальцмана на 5 і пів року вязниці, Івана Осьмака, Каліцінського і Якимова на кару вязниці по 5 років кожного. Всіх інших виправдано.

— **Напад на залізничого контрольора.** В часі контролі білетів на лінії Львів-Сянки залізничий контрольор Генрик Ґрундке знайшов якогось пасажира, що їхав без білету. Тому що пасажир не хотів заплатити карної належитости, контрольор рішив передати його на найближчій стації в Яблінці в руки поліції. Коли потяг станув і Ґрундке висів разом з пасажиром, той підніс нагло із землі великий камінь і вдарив ним так сильно контрольора в голову, що розбив йому цілу щоку і повибивав усі зуби. Залитий кровю Ґрундке впав на землю, а незнаний пасажир утік.

— **Комуністичний процес** розпічнеться 12. п. м. в Коломиї. На лаві обвинувачених засяде 16 осіб.

— **Смертельний копаний мяч.** У Раві Руській підчас змагань у копаному мячі між ЖКС „Рекорд" і „Равією" противник копнув у живіт члена „Рекорду" Маркуса Цона. Цон зімлів, а перевезений до шпиталю помер до трьох днів.

— **Смерть від гранати.** На полі коло Добрівлян пов. Калуш 12-літній Василь Варварик найшов заржавілу гранату, що походила з часів світової війни. Несвідомий небезпеки кидав нею так довго до каменя, аж спричинив вибух. Хлопця рознесло на дрібні куснї, відкидаючи на 10 метрів.

— **Горять стирти.** В Брошневі пов. Станиславів згоріло 600 кіп вівса в одній стирті на шкоду фірми Ґлезінґер. За підпал арештовано Франца Немирівського.

— **Знижка емеритур?** У колах варшавських службовців кажуть, нібито уряд проектує обнизити емеритури. Є мовляв проект установити основні платні держ. службовців у висоті 60 проц. теперішніх платень, а решта 40 проц. творила би функційну платню, признану лише на час виконування чинної служби. Тимсамим і емеритури зменшили би на 60 проц. у відношенні до тих, які платять тепер. Покищо невідомо скільки в цьому правди.

— **Напад на редакцію.** Варшавяк Панус, що виграв 300.000 зол. у клясовій льотерії, веде процес за цю виграну з якимсь Цемахом. Жидівський часопис „Момент" помістив неприхильну для Пануса замітку. Зате Панус із своїм братом напав на редакцію „Моменту", тут побили ред. співробітників і здемолювали уладження. Поліція арештувала обох.

— **Всюди вітрять контрреволюцію.** Радянська влада зліквідувала в Харкові Союз українських драматургів і композиторів під закидом протиреволюційної діяльности.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 21. IX. 1933. помер у Заздрости свідомий кооператор і ревний читальняник **Михайло Пошелюжний.** Покійний належав до основників читальні і кооперативи у своїм селі. Ніколи не жалував труду, коли йшло про громадські справи. Його заходом (і його співробітників) повелося набути для місцевої читальні ґарну площу під будову дому.

За кілька днів (25. IX. 1933) помер у Теребовлі **Витовт Целевич,** емер. учитель, бувш. комісар міста і заступник посадника Теребовлі. Покійний належав до членів основників філії „Просвіти" в 1903 р. і працював до часів війни у всіх українських інституціях. Після війни посвятився виключно справам громадської господарки (в магістраті). Як комісар міста і заступник посадника зєднав собі симпатії всього населення, доказом чого були величаві похорони на кошт магістрату. Вічна Їм Память!

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „ВЕСЕЛИЙ КАРАВАНЯР".

Чеська фільма з Властою Буріяном; дуже дотепний сюжет, заснований на „змі про кво", як караваняр прийшов до дому, де підготовляються до весілля, думаючи, що приїхав ховати небіщика. Буріян незрівнаний у співі, коли наслідує пісеньки у ріжних чужих мовах, уживаючи при цьому власного жарґону. Бачимо, що і танцюрист він незвичайний. Не знаємо, чи свідомо вибрав Буріян як ілюстрацію російських танців нашого гопака з присюдами і пісню „Гоп, мої гречаники", ще й танці кавказькі; пересічні европейці досі беруть національні танці народів, що входили у склад російської держави за танці російські. Сцени у фільмі „Веселий караваняр" були би здові веселіші, якби слухачі могли розуміти ще й комічні розмови.

Байдужність до рідної незалежної преси, купування чужинецьких газет та одночасне замилування до політиканства і критики національної політики і всіх проявів організованого національного життя — це найяскравіший і найпоганіший показчик нездорових громадських відносин.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА.

Життя „Лугу" в Чорнушовичах. Наше село бідне, і до того в більшості польське і не мало досі ніякої своєї організації, бо одинока кооператива в 1930 р. провалилася. Так село жило безпросвітно аж до часу, коли в сусідніх селах Германові й Чижикові заложено Т-во „Луг". Наші хлопці придивилися, побачили, що „Луг" корисна установа і заснували „Луга" в себе. Стрункі лави луговиків і луговичок, вправи, пісні, сходини, на яких читаємо історію України, надали зразу інший вигляд молоді і заворушили селом. Ще більше руху було в селі, коли 10. вересня ц. р. наш „Луг" улаштував перший у селі попис, на який прибула славна орхестра з Чижикова та здисциплінований лави луговиків з Чижикова і Германова. Ціле село вилягло на площу та гаряче втішно оплескувало вправи 120 луговиків і луговичок. Усі бачили, що в „Лузі" росте наша сила. І ціле село співало разом з луговиками „А ми тую червону калину піднімемо"... Після попису молодь бавилася до пізної ночі.

КАЛУЩИНА.

Просвітно-кооперативне свято у Войнилові. В неділю 24. 9. ц. р. філія „Просвіти" у Войнилові з нагоди відновлення своєї діяльности та 25-літнього існування місц. кооперативи „Поміч" улаштувала просвітно-кооперативне свято. Гарний осінній день зібрав біля 1.500 учасників свята з околиці. Свято почалося богослуженням, яке відправив у місц. церкві о. декан Зарицький Л. при співучасти довколичного духовенства. Потім в год. 2-ій попол. у гарно прибраній салі районової молочарні відбулася святочна академія. Академію отворив в імени філії „Просвіти" Войнилів п. В. Матвіяс, що зясував у коротких словах працю філії та підніс рівночасно заслуги кооперативи „Поміч", що впродовж 25 літ серед тяжких умовин неодну цеголку вложила у розбудову нашого життя. З черги промовляв відпоручник центральних коопер. установ посол О. Луцький, якого появу приняли зібрані гучними оплесками. У своїй гарній промові вказав пос. Луцький на кооперацію і „Просвіту" як на ідеали нашого кращого завтра, загріваючи зібраних до витревалости у народній праці. Наприкінці промовляв відпоручник філії „Просвіти" — Калуш п. Коропель Іван, закликуючи зібраних до співпраці у розбудові просвітного життя Войниліщини, яка під цю пору дещо занедбана. Дальшу часть академії виповнили хорові продукції читальняних хорів: Войнилів, Долпотів, Студінка, Мелиня, Дубовиця, Сівка Кал., Лука й інші. Добре вивязався із декламації „Каменярі" І. Франка п. Клумишин С. Музичні продукції виконала поправно дута орхестра читальні Підгорки. Академію закінчено відспіванням нац. гимну, після чого відбувся народній фестин, на котрім співали хори та вправляли: „Сокіл" — Калуш і „Луг" з Підгорок, виконуючи рівнож вежі. Вечором у гарно ілюмінованій будівлі районової молочарні відбувся чайний вечір. Під звуки дутої орхестри з Підгорок довго плила товариська гутірка у споминах минулого та намічуванні нових зусиль над розвоєм обох товариств. Ініціяторам свята слід побажати дальших успіхів у просвітно-кооперативній праці. Влаштуванням свята Войниліщина дала доказ, що й вона пішла вперед.

СПОРТ.

ЗА КРАЄВЕ МИСТЕЦТВО У. С. С.

Окружні мистецтва У. С. С. в копаному мячі вже остаточно покінчилися. Перед нами найважніща, остання імпреза в цьому сезоні — фінали мистецтв. До тих рішаючих змагань стають чотири найкращі дружини У. С. С.: „Тризуб" і „Мета" зі Львова, „Беркут" з Перемишля і „Роксоляна" з Рогатина. Котрій з тих дружин удасться перехилити перемогу на свою сторону і добути тимсамим почесть мистця У. С. С., годі сьогодні сказати. Великою невідомою для Львова є „Беркут" і „Роксоляна", так що хоча спортова опінія типує на переможця „Тризуба" або „Мету", то несподіванки не виключені. Тому змагання заповідаються справді як першорядна спортова атракція. Початок змагань в суботу (14.) і в неділю (15. X.) в год. 1.15 попол. Ціни дуже низькі.

ЧЕРНІВЦІ. ЯН — ДОВБУШ 1:0 (0:0).

Розіграні в неділю змагання за мистецтво Буковини виграли черновецькі німці. Довбуш програв не зовсім заслужено. Завинив тут найбільше напад, що не міг здобутися на якусь грізнішу акцію.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 12. X. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17".

Пятниця, 13. X. год. 7.30 веч. „III. пов. кімната ч. 17".

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 12. X. год. 7.30 веч. „Готівка".

Пятниця, 13. X. год. 7.30 веч. „Готівка".

Кіна.

АДРІЯ: „Геть із коханим!"

АПОЛЬО: „Веселий караванир" (Власта Буріян).

АТЛЯНТИК: „Наречена з Відня" (оперетка Легара).

КАСІНО: „Осміх щастя".

КОПЕРНИК: „Пісня над піснями" (Марлена Дітріх).

КОЛІСЕЙ: „Ескадра смерти" та ревія.

МАРУСЕНЬКА: „Онкель Мозес" (Шалома Аша).

МІРАЖ: „Ц. к. лістар Врабец" (Власта Буріян).

МУЗА: „Мата Гарі" (Грета Гарбо, Рамон Новаро).

ПАЛЯС: „12 крісел" (Власта Буріян, Димша).

ПАН: „Проба кохання" та ревія.

ПАСАЖ: „Король арени" (Кен Мейнард).

СТИЛЕВЕ: „Дівча з країни бурей" та ревія з Бельським і Букоємською.

ХИМЕРА: „Її Княжа Величність" (із Ліліяною Гарвей).

УТІХА: „Ліліянка хоче розвестися" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 12. жовтня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.10 „Ганс Гайлінг" оп. Маршнера; **Мор. Острава** (263,8) 11.05 Музика; **Братислава** (279,3) 17.50 Спів, 18.25 Скрипка, 19.30 „Коваль Віланд" оп. Беллі; **Бреславль** (325) 14.10 Фортепян, 20.10 „Циганський барон" оп. Штравса; **Мілано** (331,8) 13.45 Музика, 20.30 Оперетка; **Берлін** (419) 16.30 Камер. музика, 18.10 Спів; **Білгород** (429,7) 19.00 Спів, 20.30 Оп. арії; **Рим** (441,2) 12.30 Музика, 17.15 Концерт, спів; **Лянгенберг** (472,4) 23.00 Давня кам. музика; **Відень** (517,2) 17.25 Солісти, 21.00 Концерт; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра; **Харків** (937,5) 9.30 Солісти, 10.30, 13.30 Концерт, 16.00 Сатира, оп. арії, 17.30 Трансм. з театру.

Пятниця, 13. жовтня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.10 Симф. концерт; **Білгород** (429,7) 20.30 Спів; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 17.05 Концерт, 20.30 Хор; **Відень** (517,2) 19.10 Легкий концерт, 20.00 „Озир" оп. Маршнера; **Будапешт** (550,5) 13.30 Циг. орхестра, 17.30 Фортепян; **Харків** (937,5) 10.00 Концерт для дітей, 15.00 Квартет, 19.00 Симфон. концерт.

Присилайте передплату!

Львівське радіо.

Четвер, 12. жовтня 1933.

7.00—7.50 Ранішня авдиція; 12.05 Старі оперетки (грам. плити); 12.30 Полудневий денник. Метеорол. вістки; 12.35 Шк. поранок із варш. Фільгармонії; 15.30 Господарський комунікат; 15.40 Легка музика; 16.40 Збіжева біржа; 16.55 Солісти, віольончеля, спів (Беноні. бас); 17.50 Ріжн. комунікат; 18.00 Побіда Собіського під Парканами; 18.20 Авдиція; 19.05 Всячина; 19.25 Акт. відчит; 19.45 Веч. денник, 20.00 Симф. концерт, Плятівна (сопран); в перерві почт.-техн. скринька, кореспонденція; 22.00 Спортові вістки; 22.10 Літ.-муз. авдиція; 22.25 Кам. музика (скрипка, віольончеля, фортепян); 23.05 Найгарніші твори з грамофону.

Пятниця, 13. жовтня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 11.45 Комунікати, Грамофон; 12.05, 12.35 Сальонова музика; 15.30 Господарський комунікат; 16.00 Від гавота до румби (грамофон); 16.55 Солісти (Поліська-Левицька, сопран, Чапліцький, баритон); 17.50 Театр. фейлетон; 18.00 Що Баторій вчинив для Литви; 18.20 Легка музика; 19.25 Фейлетон; 20.00 Муз. балачка, Фейл. „Море як чинник мистецтва"; 22.40 Спортові вістки; 22.50 Танкова музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Валюти: Долар 5.80—5.85, долар кан. 5.60, фунти анг. 27.50, шилінги 101, франки шв. 173, марки нім. 211.50, корони ч. 25.25, франки фр. 35.

Срібло: 5 кор. 1.50, фльорени 80 сот., рубель 1.80, корона 30 сот.

Золото: 20 кор. 37.50, рублі 47, франки 36.50, дукат 21, долар 9.02.

Папери: Поз. буд. 39.50, доларівка 49.50 до 50.00, прем. інвест. 103.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Трансакції. Продажа. Купно.

Бельгія 124.33, 124.64, 124.02; Голяндія 359.75, 360.65, 358.85; Льондон 27.53—27.54, 27.67, 27.40; Париж 34.92, 35.01, 34.83; Прага 26, 26, 26.43; Швайцарія 172.86, 173.29, 172.43; Італія 46.83, 47.06, 46.60; Берлін 212.50.

Акції.

Банк Польський 82—81 і пів.

ЗБІЖЕВА БІРЖА.

	Ціни з. Підволочиська	льоко Львів
Овес двір.	11.25—11.50	12.75—13.00
Овес дв. військ.	12.50—12.75	14.00—14.25

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 11. X.: масло пр. дес. 3.10 зол., молоко 17 сот., сметана 90 сот., яйця зол. 3.90 до 4.— за копу. Тенденція на молоко знижкова, на решту устійнена.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка. Складаю щиру подяку „Товариству Взаїмна Допомога" при вул. Задвірянській ч. 10 у Львові за уділення мені підмоги. — **Гуйда Петро.**

Інавгураційна Служба Божа Маріїської Дружини Студенток у Львові відбудеться в неділю, дня 15. X. 1933 р. о год. 8.30 в церкві ОО. Василіян, а шириці сходини о год. 16-ій в Інституті СС. Василіянок при вул. Длугоша 17 того самого дня. — Просимо Товаришок численно явитися. — **Виділ.** 496 1—1

Деканат Теольоґічного Виділу гр.-кат. Богословської Академії у Львові подає до відома інтересентів, що передконкурсові і передординаційні іспити в місяці листопаді відбудуться дня 2-го (в четвер). 493 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.